

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	1314 Філософія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	033 Філософія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

12.04.2024 р.

Справа № 0473/АС-24

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 03 "Гуманітарні науки" у складі:

Сминтина Олена Валентинівна – головуєчий,
Афанасьєва Людмила Василівна,
Філоненко Наталія Георгіївна,
Філатова Оксана Степанівна,
Федик Тамара Олександрівна,
Соколовський Олег Леонідович,
Кравченко Олександр Васильович,
Корновенко Сергій Валерійович,
Гудманян Артур Грантович,
Виткалов Сергій Володимирович,
Бутченко Тарас Іванович,

за участі запрошених осіб:

Щербина Олена Юріївна – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	1314
Назва ОП	Філософія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	033 Філософія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 11, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Цілі ОП чітко визначені та відповідають місії і стратегії ЗВО.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Матеріали акредитаційної справи підтверджують наявність сформованих практик виявлення потреб і пропозицій стейкхолдерів ОП. Проводяться опитування здобувачів, зустрічі з представниками роботодавців, академічної спільноти. Текст ОП регулярно рецензується. Під час зустрічі з ЕГ стейкхолдери підтвердили практику врахування їх пропозицій для удосконалення змісту ОП. Відомості самооцінювання, звіт ЕГ, програма візиту, інші документи засвідчують, що у сформованому складі роботодавців, що залучені до визначення цілей та ПРН, представлені освітньо-наукові установи. Водночас згідно з частиною 4 профілю ОП «Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання» випускники також можуть працевлаштуватися в органах державної влади та самоврядування, аналітично-інформаційних інституціях, у друкованих та електронних засобах масової інформації, соціальних і культурних закладах, громадських організаціях, партіях, організаційно-управлінській галузі. Відповідно до цього рекомендується узгодити склад роботодавців, чії пропозиції та потреби враховуються, із сферою працевлаштування, що встановлена в ОП. Разом із цим, на думку ГЕР, зберігає актуальність, надана під час попередньої акредитації, рекомендація щодо «формування нової парадигми роботи із стейкхолдерами в частині збору, аналізу та врахування пропозицій щодо змісту ОП та її компонентів».

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Мета ОП «надати освіту в області філософії з широким доступом до працевлаштування...» відповідає сучасній тенденції щодо реалізації практичного потенціалу філософії. Програмні результати навчання визначені у повній відповідності до стандарту за спеціальністю 033 «Філософія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. ГЕР погоджується з висновком ЕГ, що ОП враховує галузевий контекст, досвід аналогічних вітчизняних освітніх програм.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Освітні компоненти забезпечують досягнення результатів навчання згідно зі стандартом за спеціальністю 033 «Філософія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. На сайті філософського факультету оприлюднені робочі програми дисциплін ОП, що змістовно корелюють із результатами навчання, визначеними стандартом. Так, ОК 01 «Іноземна мова» забезпечує досягнення ПРН 4, 5, 9, 10, 15, ОК 37 «Українська літературна мова» - ПРН 2, 5, 11,

12, 15 та ін. Крім того, до ОП у редакції від 26.06.2023 р. введений ОК 43 «Виробнича практика», що забезпечує досягнення ПРН 4, 8-15, 17, 18.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОП відповідає чинному законодавству та стандарту вищої освіти: 240 кредитів ЄКТС (7200 год.).

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Зміст робочих програм дисциплін відповідає встановленій структурно-логічній схемі підготовки та матрицям. Тобто є підстави дійти висновку про те, що освітні компоненти утворюють взаємопов'язану систему та у цілому дозволяють досягати мету ОП та програмні результати навчання. Поряд із цим проходження ОК 43 «Виробнича практика» у навчальному плані передбачається у 6 семестрі. Водночас згідно із структурно-логічною схемою ОП виробнича практика має відбутися після вивчення базових обов'язкових філософських дисциплін. ГЕР рекомендує переглянути семестр проходження виробничої практики, враховуючи вивчення дисциплін-пререквізитів. У звіті ЕГ викладена рекомендація «посилити впровадження цифрових компетентностей та інформаційних технологій для здобувачів ОП». За результатами попередньої акредитації ГЕР надала пропозицію посилити «інформаційно-комунікаційний блок дисциплін з метою набуття сучасних навичок філософа-аналітика». У коментарі ЗВО надав інформацію про досвід забезпечення здатності ефективно працювати з інформацією (ПРН 18) у рамках наявних освітніх компонентів. Разом із цим ГЕР звертає увагу на те, що досягнення мети ОП «надати освіту в області філософії з широким доступом до працевлаштування», забезпечення встановленої придатності випускника до праці у т.ч. «в аналітично-інформаційних інституціях; у друкованих та електронних засобах масової інформації, PR-технологіях (аналітик)» вимагає більш високого рівня цифрової та інформаційної компетентності, ніж рівень «пересічного користувача». Зважаючи на принцип автономії, рекомендуємо ЗВО самостійно визначити способи та форми розвитку інформаційних компетентностей здобувачів відповідно до мети ОП та встановленої у ній сфери працевлаштування (перегляд змісту наявних дисциплін і/або введення нових освітніх компонентів та ін.).

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

ОП повністю відповідає предметній області спеціальності ОЗЗ «Філософія».

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

ОП передбачає 60 кредитів ЄКТС для циклу дисциплін вільного вибору, що становить 25% від загального обсягу кредитів. Тобто вимога ст. 62 Закону України «Про вищу освіту» виконується. Порядок дій для формування індивідуального навчального плану визначений у п. 3.7 Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в ЗВО. За результатами попередньої акредитації ГЕР надало рекомендацію щодо «розширення опцій вибору дисциплін за рахунок пропозицій з інших факультетів та рівнів вищої освіти». Під час цього річної акредитації здобувачі на зустрічі з ЕГ підтвердили, що вони забезпечені реальною можливістю обирати дисципліни з переліків і блоків (пакетів) вибору як у рамках власної ОП, так і за іншими програмами.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Під час попередньої акредитації експерти відзначили «відсутність ОК у вигляді практики». ГЕР рекомендувало «включення практик (навчальних, виробничих) до ОП з метою формування практичних навичок та знайомства з майбутнім фахом безпосередньо в установах та підприємствах». Зазначена рекомендація була врахована шляхом введення до ОП виробничої практики. У матеріалах акредитаційної справи наявна робоча програма «навчальної дисципліни «Виробнича практика». Зокрема, встановлена мета цього компоненту - «ознайомлення студентів в ході навчального процесу з основними формами, принципами і методами діяльності в сфері професійної підготовки здобувачів рівня бакалавр філософії; з'ясування внутрішньої побудови організацій соціо-гуманітарної галузі, функції, специфіка діяльності їх структурних підрозділів; набуття професійних якостей, які зумовлюються нормативними змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованому у термінах результатів навчання національного

стандарту 033 «Філософія». Надані договір про проведення практики здобувачів вищої освіти № 372-26 від 11.12.2023 р. з Департаментом суспільних комунікацій Київської міської ради та меморандуми про співпрацю у рамках студентської практики з Українським центром культурних досліджень від 11.12.2023 р., ТОВ «Галерея-музей «Становлення української нації» від 08.09.2022 р. ГЕР звертає увагу на те, що чинна редакція ОП встановлює обсяг ОК 43 «Виробнича практика» - 4 кредити ЄКТС (6 семестр) та передбачає в цих рамках набуття 13 компетентностей та досягнення 11 ПРН. Задля збалансування обсягу практичної підготовки відповідно до кількості визначених компетентностей і результатів навчання рекомендується збільшити обсяг годин на виробничу практику або впровадити практико-орієнтовані освітні компоненти на інших курсах. Крім того, рекомендується збільшити кількість баз виробничої практики, виходячи з мети ОП та придатності до працевлаштування випускників, що визначена у розділі 4 профілю програми та передбачає можливість працювати, зокрема, «в організаційно-управлінській та освітніх галузях (дослідник)», «в органах державної влади та місцевого самоврядування», «в аналітично-інформаційних інституціях», «у друкованих та електронних засобах масової інформації, PR-технологіях (аналітик)», «у соціальних та культурних закладах, громадських організаціях, партіях тощо (методист)».

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Аналіз змісту робочих програм освітніх компонентів ОП засвідчує її спрямованість на набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок. Приклади: ОК 07 «Етика» забезпечує розвиток вмінь і навичок «здійснювати експертну оцінку мотивів, норм, цілей та ціннісних орієнтирів індивідуальної поведінки та колективної діяльності», «вести полеміку стосовно актуальних питань соціальної моральної практики та відкритих моральних дилем»; ОК 35 – «Теорія та практика аргументації» - «вести ефективну дискусію, диспут з фахової проблематики, вирішувати комунікативні та мовленнєві завдання в конкретній ситуації спілкування», «логічно правильно, етично коректно й емоційно виражати думки в словах, відповідно до змісту, умов комунікації та адресата» та ін.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Не застосовується.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Аналіз матеріалів акредитаційної справи засвідчує те, що обсяг ОП та її окремих освітніх компонентів реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів та у цілому є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

ОП не передбачає дуальну форму освіти.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому до ЗВО оприлюднені на сайтах ЗВО та філософського факультету. Вони є чіткими та зрозумілими та не містять дискримінаційних положень. Як позитивну практику слід оцінити оприлюднення на сторінці філософського факультету інформації щодо дня відкритих дверей, відеоекскурсії для абітурієнтів та ін.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Перелік НМТ і розподіл вагових коефіцієнтів оцінок з предметів НМТ враховує відповідні загальнодержавні нормативи вступу на навчання за спеціальністю 033 «Філософія» та особливості ОП.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО діють внутрішні положення з чіткими та зрозумілими правилами визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, в т.ч. під час академічної мобільності. Інформація відомостей самооцінювання про проходження здобувачкою 4-го курсу ОП програми академічної мобільності Erasmus+ в Утрехтському університеті (вересень 2023 р. – лютий 2024 р.) підтверджена під час зустрічей ЕГ. Водночас у матеріалах акредитаційної справи відсутня інформація щодо врахування попередньої рекомендації ГЕР забезпечити «вихід на міжнародний рівень та збільшення кількості іноземних вступників».

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО діє Положення про валідацію і визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти, в якому визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів неформальної освіти. Водночас у рамках ОП приклади застосування цих правил відсутні.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Аналіз змісту робочих програм освітніх компонентів засвідчує, що форми та методи навчання і викладання у рамках ОП сприяють досягненню її цілей та програмних результатів навчання. Використовуються лекції, семінари, практичні заняття та різноманітні підходи організації самостійної роботи здобувачів. Наприклад, за ОК 02 «Українська та зарубіжна культура» здобувачі конспектують першоджерела, проводять дослідження визначеної культурної доби та ін. За ОК 08 «Соціальна філософія та філософія історії» передбачена інтерактивна робота у малій групі, написання есе, складання бібліографії, створення таблиці ключових понять та ін. ЕГ зафіксувала факти врахування наукових інтересів здобувачів у ході вибору тем кваліфікаційних та курсових проєктів, призначення наукових керівників та ін. Проводяться опитування здобувачів щодо рівня задоволеності методами навчання та викладання, результати яких оприлюднюються на сайті ЗВО. Освітній процес за ОП реалізується в очно-дистанційній формі. Водночас у відомостях самооцінювання та звіті ЕГ відсутні відомості щодо удосконалення використання системи електронного навчання e-learning для забезпечення навчання та викладання у рамках ОП (рекомендації експертів та ГЕР за результатами попередньої акредитації).

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

На сайті ЗВО розміщені робочі програми всіх освітніх компонентів, в яких надана у цілому повна та зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. Під час зустрічі з ЕГ здобувачі підтвердили наявність налагоджених практик інформаційно-консультативної підтримки, отримання інформації від викладачів про авторські курси та ін.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

У рамках ОП використовується комплекс підходів і методів поєднання навчання та досліджень: виконання дослідницьких завдань, опрацювання першоджерел у рамках освітніх компонентів; викладання дисциплін, орієнтованих на розвиток наукової культури здобувачів (ОК 10 «Теорія пізнання», ОК 18 «Епістемологія», ОК 22 «Науковий образ світу», ОК 34 «Історія науки й техніки» та ін.); підготовка курсових і кваліфікаційних робіт; підготовка здобувачами тез доповідей та участь у дебатних зустрічах, круглих столах, наукових конференціях, зокрема, щорічних Днях науки філософського факультету; заплановано виконання дослідницьких завдань під час проходження виробничої практики та ін.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

На сайті ЗВО розміщені робочі програми за різні роки для денної та заочної форм навчання. Аналіз їхнього змісту засвідчує наявність позитивної динаміки з вдосконалення змісту освітніх компонентів, оновлення методів викладання та оцінювання, організації самостійної роботи здобувачів та ін. Списки рекомендованої літератури за освітніми компонентами містять посилання на провідні вітчизняні та закордонні наукові праці у галузі філософії, у т.ч. іншомовні та видані за останні п'ять років.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Науково-педагогічні працівники ОП беруть участь у закордонних програмах стажування, мають публікації у виданнях, що індексуються у наукометричних базах, у т.ч. Web of Science, Scopus та ін. Найвний приклад студентського стажування у Канаді (здобувачка Семіроз О.). ГЕР відзначає як позитивну практику проведення онлайн лекцій представниками провідних закордонних освітньо-наукових інституцій (факти зафіксовані ЕГ, інформація сайту філософського факультету).

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Звіт ЕГ, відомості самооцінювання, робочі програми освітніх компонентів засвідчують, що форми контрольних заходів та оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими і дозволяють встановити досягнення здобувачами результатів навчання.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Згідно із стандартом ОП передбачає атестацію здобувачів у формі кваліфікаційного іспиту з філософії та публічного захисту кваліфікаційної роботи.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила проведення контрольних заходів у ЗВО є чіткими та зрозумілими. Встановлені процедури забезпечення об'єктивності екзаменаторів. Під час зустрічі з ЕГ здобувачі продемонстрували обізнаність щодо порядку контролю та критеріїв оцінювання успішності. Факти оскарження результатів контрольних заходів не зафіксовані.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

ЕГ підтвердило факт того, що як кваліфікаційні роботи, так і курсові проекти проходять перевірку на ознаки плагіату засобами сервісу Unichesk (тобто врахована рекомендація ГЕР за результатами попередньої акредитації). Діє репозитарій кваліфікаційних робіт. Здобувачі підтверджують увагу ЗВО до розвитку культури академічної доброчесності.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Академічна кваліфікація науково-педагогічних працівників ОП відповідає п. 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та забезпечує досягнення цілей та програмних результатів навчання.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Положення про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних конкурсних посад оприлюднено на сайті ЗВО. Фактів порушення встановлених процедур не зафіксовано. У ЗВО діє Положення про опитування здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників, п. 2.3 якого встановлює порядок проведення вибіркового опитування науково-педагогічних працівників. ГЕР рекомендує впровадити практику оприлюднення результатів опитування науково-педагогічних працівників ОП на сайті філософського факультету.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

На зустрічі з ЕГ представники роботодавців підтвердили активну участь у перегляді та оновленні ОП, узгодженні блоків вибіркового дисциплін та ін. ГЕР відзначає як позитивні практики: залучення експертів галузі до рецензування та керівництва кваліфікаційними і курсовими роботами здобувачів; діяльність Експертної ради роботодавців філософського факультету. Разом із цим рекомендується проводити регулярні опитування роботодавців, представників баз практик задля виявлення можливостей удосконалення процесу досягнення заявлених цілей та встановлених ПРН з оприлюдненням результатів таких опитувань на сайті філософського факультету.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Під час зустрічі з ЕГ стейкхолдери підтвердили інформацію відомостей самооцінювання щодо залучення провідних фахівців у галузі філософії до викладання дисциплін на умовах погодинної оплати та сумісництва (приклад – д.філос.н., проф. Пролеєв С.В., завідувач відділу філософії культури, етики та естетики Інституту філософії НАН залучений до викладання вибіркового дисциплін «Діагноз нашого часу», «Політична філософія»). Водночас на сайті ЗВО оприлюднені відомості, що засвідчують реалізацію інноваційної зразкової практики із залучення провідних експертів галузі національного та міжнародного рівнів до проведення різноманітних факультативних освітніх заходів, зокрема, лекцій, семінарів, круглих столів та ін. Так, 25.10.2023 р. відбувся міжнародний науковий воркшоп, у проведенні якого взяли участь професори Компа Н. та Стефан А. – представники Інституту когнітивної науки Оснабрюкського університету (ФРН) (<http://surl.li/sddqr>). 20.10.2023 р. відбувся Всеукраїнський круглий стіл «Читання пам'яті Івана Бойченка-2023. Людина. Історія. Справедливість», в числі доповідачів якого – провідний науковий співробітник Інституту філософії імені Г.С. Сковороди Хамітов Н.В., завідувач кафедри філософії Львівського національного університету імені І. Франка Карась А.Ф. та ін. (<http://surl.li/sddpm>). У квітні 2023 р. – представники Trinity College Dublin провели цикл лекційних занять, у т.ч. на такі теми: «Сучасна логіка» - доктор Дж. Рааб; «Середньовічна філософія» - професор П. О'Грейді, «Політична філософія» - доктор П. Інтропорі та ін. (<http://surl.li/sddok>). 01-03.03.2023 р. була проведена серія воркшопів, пітчінгів, кейс-стаді, живих історій фахівців у рамках кар'єрного онлайн-фестивалю «JOB EXPO» за участі представників SoftServe, UKRSIBBANK, EY, Procreditbank, Clarity, Logity (<http://surl.li/sddxc>) та ін.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Науково-педагогічні працівники ОП беруть активну участь у програмах підвищення кваліфікації/стажування у т.ч. міжнародних. Так, к.філос.н., доц. Ільїна Г.В. стажувалася в Центрі досліджень Південно-Східної Європи Грацького університету Карла-Франца (м. Грац, Республіка Австрія) з 02.04.2022 р. по 22.07.2022 р. та в Дослідницькому центрі історії трансформацій Віденського університету з 04.10.2022 по 04.12.2022 рр. Д.філос.н., проф., завідувач кафедри логіки Хоменко І.В. пройшла програму підвищення кваліфікації Academic Integrity in the Training for Masters and Doctors of Philosophy (PHD) in the Countries of the European Union and Ukraine 05-12.12.2022 рр. та ін. Як позитивну практику ГЕР оцінює організацію ЗВО власних програм професійного розвитку науково-педагогічних працівників (приклади – програми «KNU Teach Week 4», «Роль гарантів освітніх програм у розбудові внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти» та ін.).

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

ЗВО має сформовані практики стимулювання викладацької майстерності: преміювання, залучення до програм професійного розвитку, відзначення грамотами, подяками та ін.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

ГЕР погоджується з висновком ЕГ, що наявні фінансові та матеріально-технічні ресурси, а також навчально-методичне забезпечення сприяють досягненню усіх поставлених цілей ОП та програмних результатів навчання. Науково-педагогічні працівники мають навчально-методичні розробки за освітніми компонентами, які вони викладають. Приклади: Гнатовська Г. Історія східних філософій: Вступ до індійської філософії: навчальний посібник. Київ : Фрако Пак, 2021. 98 с.; Шашкова Л.О. Лекції з історії науки і техніки // платформа електронного навчання філософського факультету e-learning – <http://www.e-philosophy.kiev.ua/> ; Дящищева-Росовецька Ю. Б. Українська літературна мова. Практикум. Київ : ФОРМ Саломатін Сергій Миколайович, 2023. 120 с.; Contemporary Studies Філософія ХХ-ХХІ ст.: навчально-методичний посібник інноваційного типу / колектив авторів; за загальною редакцією Т.П. Кононенка. К.: Знання України, 2020. 215 с. та ін.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Матеріали акредитаційної справи засвідчують забезпечення викладачів і здобувачів ОП безоплатним доступом до необхідної інфраструктури, внутрішніх освітніх ресурсів, послуг бібліотеки та ін.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

У ЗВО створені безпечні матеріально-технічні умови освітнього процесу, що враховують особливості воєнного стану.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Аналіз відомостей самооцінювання, звіту ЕГ, інших матеріалів акредитаційної справи дає підстави дійти висновку про те, що підтримка здобувачів ОП має комплексний характер. ГЕР відзначає як позитивну практику, організовану у ЗВО роботу з адаптації першокурсників у форматі «Helper hub» (факт зафіксований у звіті ЕГ). Під час попередньої акредитації була надана рекомендація ГЕР щодо «посилення поступу цифровізації освіти як в прикладному (електронне навчання), так і практичному вимірах (супровід освітнього процесу)». У коментарях ЗВО була надана інформація про функціонування «унікальної системи підтримки діловодства Triton, розробленої фахівцями університету».

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

На думку ГЕР, інноваційний характер має діяльність ЗВО з реалізації концепції інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей» (<http://surl.li/mvvhxa>). Сильна сторона діяльності ЗВО – увага до забезпечення академічної мобільності для здобувачів з особливими потребами у т.ч. за допомогою включення відповідних положень до міжінституційних угод у рамках програм Erasmus (факт зафіксований у звіті ЕГ).

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО налагоджені процедури вирішення конфліктних ситуацій. Приклади застосування процедур вирішення конфліктів у рамках ОП відсутні.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Інформація, оприлюднена на сайті філософського факультету, відомості самооцінювання, звіт ЕГ, інші матеріали акредитаційної справи дають підстави дійти висновку про реалізацію встановлених у ЗВО процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

У звіті ЕГ наведені приклади врахування пропозицій здобувачів під час перегляду ОП. Позитивною практикою є проведення періодичного моніторингового опитування UNIDOS, результати яких розглядаються на засіданнях міжкафедральної групи профільних кафедр філософського факультету. Поряд із цим ГЕР звернула увагу на зафіксовані факти низької активності здобувачів під час проведення анкетування. Так, у травні 2023 р. на запрошення заповнити анкету відгукнулося 5 респондентів (протокол засідання міжкафедральної групи № 2 від 16.01.2024 р.). У грудні 2022 р. 22,3% здобувачів філософського факультету взяло участь в анкетуванні (<http://surl.li/gqvab>). З огляду на наведені факти рекомендуємо створити умови для забезпечення активної участі здобувачів ОП в опитуваннях, що проводяться у ЗВО. Цей контекст актуалізує рекомендації ЕГ залучити здобувачів до робочої групи ОП. На думку ГЕР, має дискусійний характер теза ЗВО про те, що «здобувачі освіти не можуть виступати проектантами ОП – проектант не може мати кваліфікацію нижчу ніж та яку він проектує» (коментар звіту ЕГ). В той же час відповідно до сформованих проектних практик, що реалізуються в інших закладах вищої освіти, йдеться про партнерську модель залучення представників здобувачів до безпосередньої співпраці, предметних комунікацій із науково-педагогічними працівниками, адміністрацією у процесі проектування та перегляду ОП на етапах: ідентифікації потреб та інтересів цільової групи (тобто здобувачів), визначення цілей та результатів навчання, форм і методів їх досягнення та ін.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Під час зустрічі з ЕГ представники роботодавців підтвердили участь у заходах проектної групи та здобувачів, на яких обговорюються навички, вміння та професійні якості випускника ОП, коригуються назви освітніх компонентів, розглядаються можливості введення нових компонентів, оновлюються блоки вибіркових дисциплін та ін. ГЕР відзначає як позитивну практику діяльність Експертної ради роботодавців філософського факультету. З огляду на розмір контингенту здобувачів та заявлену мету ОП, встановлену в ній сферу працевлаштування випускників, рекомендуємо розширити коло роботодавців, залучених до перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості. Зокрема, включити до нього представників органів державної влади та місцевого самоврядування, аналітично-інформаційних інституцій, друкованих та електронних засобів масової інформації, соціальних та культурних закладів, громадських організацій, партій та ін. Крім того, задля виявлення потреб та пропозицій роботодавців рекомендуємо проводити періодичне опитування їхніх представників з оприлюдненням його результатів на сайті філософського факультету.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

На сайті філософського факультету оприлюднені: статут громадської організації «Асоціація випускників філософського факультету ЗВО»; інформація про відомих випускників, активні гугл-форми опитування випускників. Під час попередньої акредитації ГЕР надало пропозицію щодо «вдосконалення практик врахування пропозицій випускників щодо змісту ОП та її компонентів», результатом врахування якої стало запровадження практики опитування випускників ОП. У матеріалах акредитаційної справи наявні результати цього опитування, в якому зафіксовано 6 респондентів. Відповідно виникає питання щодо його репрезентативності. Рекомендується створити умови для більш активної участі випускників у періодичних опитуваннях з оприлюдненням їхніх результатів на сайті філософського факультету.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

У відомостях самооцінювання, звіті ЕГ надана інформація про практики реагування системи забезпечення якості освіти ЗВО на виявлені недоліки ОП. Перший напрям був пов'язаний зі сприянням професійному розвитку науково-педагогічних працівників у розвитку навичок роботи «з платформами для онлайн-навчання», використовувати «інтерактивні панелі», проводити «онлайн заходи для проміжного та підсумкового контролю». Другий стосувався збільшення переліків вибіркових дисциплін, перерозподілу навчальних годин, уточнення назв освітніх компонентів та ін.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

У відомостях самооцінювання, звіті ЕГ наведена інформація щодо врахування рекомендацій, наданих за результатами останньої акредитації: - вивчено досвід закордонних ЗВО та введено виробничу практику як обов'язковий компонент ОП; - впроваджено практику опитування випускників. Разом із цим бракує інформації про виконання інших рекомендацій, зокрема, таких: «використання платформи електронного навчання e-learning для розміщення навчально-методичних матеріалів усіх освітніх компонентів за спеціальністю»; «посилення інформаційно-комунікаційного блоку дисциплін з метою набуття сучасних навичок філософа-аналітика»; «вихід на міжнародний рівень та збільшення кількості іноземних вступників», «вивчення можливостей залучення професіоналів-практиків до керівництва практиками (навчальними, виробничими)»; «активізувати діяльність Асоціації випускників...»; «розширене представлення інформації про відомих випускників ОП «Філософія» в сегменті «Асоціація випускників».

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

У ЗВО сформовані інституційні засади моніторингу та перегляду ОП, оцінки якості освітнього процесу, отримання зворотного зв'язку від здобувачів, представників роботодавців і випускників.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила та процедури освітнього процесу розміщені у режимі відкритого доступу на офіційному сайті ЗВО. Вони є чіткими та зрозумілими.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін

Забезпечено вчасне оприлюднення проєкту ОП на сайті філософського факультету.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На сайті філософського факультету представлена точна та достовірна інформація про ОП. На офіційному сайті ЗВО представлені матеріали попередньої акредитаційної справи: відомості самооцінювання; звіт ЕГ; відповідь на звіт ЕГ; висновок ГЕР; коментарі ЗВО до проєкту висновку ГЕР; рішення Національного агентства; програма візитів експертів. Разом із цим бракує інформації про конкретні заходи, зміни, що засвідчують виправлення недоліків та впровадження рекомендацій, наданих під час попередньої акредитації.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Найважливіша практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

- привести склад роботодавців, чії пропозиції та потреби враховуються, у відповідність із сферою працевлаштування, що встановлена в ОП;

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

- переглянути семестр проходження виробничої практики, враховуючи вивчення навчальних дисциплін-пререквізитів згідно зі структурно-логічною схемою ОП; - збільшити кількість кредитів на проходження виробничої практики або впровадити практико-орієнтовані освітні компоненти на інших курсах; - збільшити кількість баз виробничої практики, виходячи з мети ОП та придатності до працевлаштування випускників, що визначена у розділі 4 профілю програми; - інтенсифікувати набуття здобувачами інформаційних компетентностей згідно з метою ОП та сферою придатності випускників до працевлаштування, самостійно обравши засоби та форму вирішення цього завдання (перегляд змісту наявних дисциплін, введення нових освітніх компонентів та ін.).

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

- забезпечити вихід на міжнародний рівень та збільшення кількості іноземних вступників.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

- активізувати використання системи електронного навчання e-learning для забезпечення навчання та викладання у рамках ОП.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

- підтримати рекомендації ЕГ за цим критерієм.

Критерій 6. Людські ресурси

- відповідно до процедур ЗВО проводити опитування науково-педагогічних працівників ОП з оприлюдненням його результатів на сайті філософського факультету.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

не застосовується

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

- створити умови для забезпечення активної участі здобувачів ОП в опитуваннях, що проводяться у ЗВО; - залучити здобувачів і випускників до робочої групи ОП; - розширити коло роботодавців, залучених до перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості. Зокрема, включити до нього представників органів державної влади та місцевого самоврядування, аналітично-інформаційних інституцій, друкованих та електронних засобів масової інформації, соціальних та культурних закладів, громадських організацій, партій та ін.; - впровадити практику регулярних опитувань представників роботодавців задля виявлення можливостей удосконалення процесу досягнення заявлених цілей та встановлених ПРН з оприлюдненням результатів таких опитувань на сайті філософського факультету; - створити умови для більш активної участі випускників у періодичних опитуваннях з оприлюдненням їхніх результатів на сайті філософського факультету.

Критерій 9. Прозорість та публічність

- оприлюднити на сайті філософського факультету інформацію про конкретні заходи, зміни, що засвідчують виправлення недоліків та впровадження рекомендацій ЕГ, ГЕР, Національного агентства.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

СМИНТИНА ОЛЕНА ВАЛЕНТИНІВНА